
UN IERARH MOLDOVEAN MAI PUȚIN CUNOSCUT DIN SECOLUL AL XVIII-LEA. GHEDEON – EPISCOP AL HUȘILOR ȘI AL ROMANULUI

Aurel Florin ȚUSCANU*

Cuvinte cheie: *Episcop Ghedeon, Mănăstirea Secu, Episcopat, Huși, Roman.*

Keywords: *Bishop Ghedeon, Secu Monastery, Episcopacy, Huși, Roman.*

Abstract

Bishop Ghedeon from Secu was a person who said too little about himself in our historiography. Since the attempts to discover facts from his life were not that successful, his name only ended up in an index from the 18th century. The initial idea was to write a biographical entry, collecting bits of information from different sources. After some thorough investigation of the period he lived in, of his deeds, connections and the expectations of his time, me and my fellow historians reached the conclusion that we're dealing with a complex man. The 15 years in which he was the head of two episcopacies, Huși (1728 - 1734) and Roman (1734 - 1743), were quite eventful in regard to establishing connections with the important people of the time. This current study only focuses on the first pages of the biography, so as to paint a clearer picture of who Ghedeon was and what he represented to his era. The subject will be discussed in more detail after future research.

Preliminarii

De câte ori poposim la mănăstirea Secu, înconjurând biserica, pășim prin istoria veche a locului, printre viețuitorii și ctitorii ei, printre cei care stau tăcuți sub pietrele de mormânt și așteaptă să le fie descoperite tainele.

Într-un studiu recent, publicat de Comisia de Heraldică, Genealogie și Sigilografie din Iași, s-a folosit sintagma: „*Voci de dincolo. Pietrele de la Dragomirna*”¹.

Să ne gândim că e valabil întru totul și pentru pietrele funerare de la mănăstirea Secu, care ascund atâtea taine, peste care s-a așternut praful uitării. Am considerat că este potrivit să deschidem - cât va fi cu putință - „*capacul*” ce acoperă osteneala de o viață, a unuia dintre fiii duhovnicești ai mănăstirii Secu, care de mai bine de două secole și jumătate, își doarme somnul de veci, în umbra altarului, pe latura de nord a bisericii: **episcopul Ghedeon.**

Ghedeon de la Secu este un personaj despre care s-a spus prea puțin în istoriografia noastră. Pentru că eforturile ce s-au făcut pentru descoperirea vieții lui au

---

* Pr. dr., Arhiepiscopia Romanului și Bacăului.

¹ Studiul a fost publicat de Ștefan S. Gorovei, *Voci de dincolo. Pietrele de la Dragomirna*, în „Studii și Materiale de Istorie Medie (SMIM)”, XXXIII, București, 2015, pp. 287 - 318.

fost pasagere, tangențiale, el a ajuns doar într-un fel de index de date al secolului al XVIII-lea².

Am pornit inițial cu gândul de a face un medalion biografic, printr-o închegare a știrilor din diferite izvoare, dar cercetând mai bine epoca sa, faptele lui, legăturile și cerințele acelor vremuri, mi-am dat seama că este un personaj complex, iar cei cincisprezece ani de episcopat, la Huși și la Roman, sunt întrepătrunși cu o sumedenie de oameni ai Bisericii, domnitori, ierarhi, dregători și tot atâtea încrucișări de fapte și de personaje, din prima decadă a secolului al XVIII-lea.

Deschidem în continuare, doar primele pagini de biografie, pentru a înțelege cine a fost și ce a reprezentat pentru epoca sa, episcopul Ghedeon, lăsând subiectul să fie aprofundat în viitoare cercetări.

Ghedeon de la Secu, în scaunele episcopale de la Huși și Roman

La începutul anului 1734, scaunului vlădicesc de la Roman era vacant, în urma retragerii episcopului Atanasie al II-lea (acesta, la bătrânețe s-a retras la Putna, mănăstirea sa de metanie), iar în locul său, a fost ales episcopul **Ghedeon** al Hușilor³.

În pomelnicul Catastifului breslei meseriașilor din Roman, se menționează un detaliu important, că Ghedeon era cu metania de la Mănăstirea Secu⁴.

Era al patrulea episcop de Roman, din ultima sută de ani, care se formase la Mănăstirea Secu, fapt ce demonstrează că în această mănăstire dăinuia o ambianță duhovnicească, statornicită aici de Sf. Ierarh Varlaam și de ucenicii săi, între care amintim pe Sf. Ioan, episcopul Romanului. Totodată aici dăinuia și o ambianță cărturărească, unde s-au format toți acești ierarhi.

La ceea ce dobândise în mănăstirea sa de metanie, episcopul Ghedeon a venit la Roman, la începutul anului 1734 și cu o experiență de arhipăstor, câștigată în Episcopia Hușilor, unde slujise vreme de 6 ani (1728 - 1734)⁵.

Spre deosebire de înaintașii săi ce au păstorit în scaunul vlădicesc de la Roman, (opt la număr într-o perioadă de 50 de ani, din 1685 - 1734), Ghedeon a purtat cărja episcopală a acestei eparhii aproape un deceniu (1734 început - 1743 a doua jumătate)⁶.

În calitate de episcop al Romanului, Ghedeon și-a îndreptat privirile, cu precădere spre treburile gospodărești ale eparhiei. Numele său este pomenit în câteva acte de cancelarie domnească, prin care domnitorii Moldovei acordau diferite privilegii unor boieri, fii de boieri, boieri maziliți, dar și preoților și diaconilor Episcopiei

² Câteva contribuții sumare privitoare la viața și cariera lui Ghedeon sunt consemnate în următoarele studii: Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1992, p. 356. Melchisedec Ștefănescu, *Chronica Romanului și a Episcopiei de Roman*, ediție îngrijită de prof. univ. dr. Tudor Ghideanu, Editura Mușatinia, Roman, 2008, p. 337. Pr. Scarlat Porcescu, *Episcopia Hușilor - Pagini de istorie*, Editura Episcopiei Romanului și Hușilor, 1990, p. 67. Idem, *Episcopia Romanului*, Editura Episcopiei Romanului și Hușilor, 1984, p. 220.

³ Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1992, p. 356.

⁴ Melchisedec Ștefănescu, *Chronica Romanului și a Episcopiei de Roman*, ediție îngrijită de prof. univ. dr. Tudor Ghideanu, Editura Mușatinia, Roman, 2008, p. 337.

⁵ Pr. Scarlat Porcescu, *Episcopia Hușilor - Pagini de istorie*, Editura Episcopiei Romanului și Hușilor, 1990, p. 67.

⁶ Pr. Scarlat Porcescu, *Episcopia Romanului*, Editura Episcopiei Romanului și Hușilor, 1984, p. 220.

Romanului, iar în unele dintre acestea, Ghedeon apare ca martor, alături de ceilalți ierarhi moldoveni.

Vom enumera în continuare aceste documente, în ordine cronologică, pentru că ele fac referire la perioada episcopatului lui Ghedeon, ilustrând totodată activitatea rodnică a acestui ierarh.

La **8 iunie 1734 (7242)**, domnitorul Constantin Mavrocordat, scrie episcopului Ghedeon al Romanului și biv-vel-comisului Aristarchi că a scutit și iertat de dajdia către vistierie, pe toți boierii și pe fii de boieri, atât pe cei actuali, cât și pe foștii „*de la vel-logofăt până la trei-logofăt*”, îndemnând pe episcop, să adune toți boierii mazili și să le arate mila domnească făcută, citindu-le suretul (copia) după hrisovul domnesc, „*ca înștiințându-se ei să se bucure, binecuvântând pe Dumnezeu cel ce l-a năstăvit a săvârși această milă cu dumnealor*”⁷.

La **15 iulie 1734**, Ghedeon episcopul Romanului a întărit (confirmat) „*așezământul*” breslei mișeilor din Roman. Cine erau acești „*mișei*”? Episcopul Melchisedec Ștefănescu amintește în *Chronica Romanului și a Episcopiei de Roman*, despre această breaslă a mișeilor și despre existența unui „*Catastif*” al breslei, care se găsea la Episcopia Romanului, în care se păstrează pomelnicele cu domnii și ierarhii care au miluit și protejat breasla, sau frăția aceasta, alcătuită din infirmi, săraci, „*oropsiți*” și „*calici*” din Târgul Romanului, ce aveau ca ocrotitoare pe Sf. Parascheva, protoctorea (hramul) catedralei episcopale⁸.

Printre cei care au întărit acest „*așezământ*” al breslei mișeilor, se numără și Patriarhul Ierusalimului Hrisant, care a vizitat Episcopia Romanului în drumul său spre Moscova, iar la 15 ianuarie 1715, a adăugat o notă în *Catastif*; dar și Patriarhul Samuil al Alexandriei, care la 8 iunie 1721 se afla la Roman și a consemnat și acesta o notă de binecuvântare în *Catastif*⁹.

La **29 august 1734**, domnitorul Constantin Mavrocordat a dat o carte de scutire pentru preoții, poslușnicii și slugile Episcopiei Romanului, prin care îi apăra „*de olăcari și de târgoveți, ca să nu le ia cari și căruțe la podvezi*”¹⁰.

La **25 ianuarie 1735**, urmare a jalbei lui Toader, starostele breslei cioclilor din Roman, prin care acesta menționa faptul că s-a stricat această breaslă și nu mai are cu cine „*astupa oasele morților*”, domnitorul Constantin Mavrocordat, emite o carte domnească, prin care împuternicește pe acest staroste, a-și aduna numărul de 30 de ciocli, dintre holteii „*căpetăieni*” și întărește unele scutiri acestei bresle, așa cum avuseseră ei în timpurile vechi.

Astfel, îi scutește de „*civerturi*” și de toate dările și „*angăriile*” și de „*zloți, și de galbeni, de podvezi, de cai de olac, de braniște, de fân, (...) de lucru de coasă și de tot lucrul domnesc, numai atâta vor da și ei: la vremea hârțiilor, hârtie de om câte un galben*”¹¹.

⁷ Melchisedec Ștefănescu, *Chronica Romanului și a Episcopiei de Roman*, ediție îngrijită de prof. univ. dr. Tudor Ghideanu, Editura Mușatinia, Roman, 2008, pp. 337 - 338.

⁸ *Ibidem*, p. 338.

⁹ Pr. Scarlat Porcescu, *Episcopia Romanului*, Editura Episcopiei Romanului și Hușilor, Roman, 1984, pp. 100 - 101.

¹⁰ Melchisedec Ștefănescu, *op.cit.*, p. 338.

¹¹ *Ibidem*, p. 337 - 338.

Totodată, domnitorul autoriza pe staroste a-și numi un vătaf ajutor, care, de asemenea, va fi scutit ca și cioclii. În fine, roagă și pe alți domni, care vor urma, de a conserva și a întări această binefacere; iar asupra celor ce ar strica această „așezare”, invocă blestemul din „*Testamentul*” făcut acestei bresle de către patriarhii amintiți anterior (este vorba de patriarhii Ierusalimului și Alexandriei, care au vizitat Romanul la începutul secolului al XVIII-lea), împreună cu ierarhii Moldovei din acea vreme¹².

La **6 martie 1735**, episcopul Romanului Ghedeon, împreună cu ceilalți ierarhi moldoveni: *Varlaam* al Rădăuților și cu *Theofil* al Hușilor, subscriu actul prin care Grigoraș Beizadea închină Mitropoliei Moldovei mănăstirea Mavromolul din Galați¹³.

La **3 august 1735**, Ghedeon subscrie ca martor într-un act de vânzare - cumpărare. Mitropolitul Moldovei Antonie, cumpără de la preotul Ioan și rudele acestuia, două răzășii, Liveni și Hotcăuți, din Ținutul Dorohoiului¹⁴.

La **17 octombrie 1738**, doi răzeși din satul Giurgeni (Ținutul Romanului), Ioniță și Ioan Stahie, au „*hărăzit*” episcopului Ghedeon al Romanului răzășiile lor, „*ca să aibă Sfinția Sa a-și face schiticel în moșia aceasta*”¹⁵. Episcopul Ghedeon, ducând la îndeplinire dorința celor doi răzeși donatori, a construit pe moșia primită în satul Giurgeni un mic schit, căruia i-a încredințat același hram ca și cel al mănăstirii Secu: „*Tăierea Capului Sf. Ioan Botezătorul*”, destinându-l a fi „*metoc*” al Episcopiei Romanului, lucru ce a rămas valabil până în zilele noastre¹⁶.

Ca expresie a recunoștinței sale față de mănăstirea Secu, în care îmbrăcase haina monahală și unde primise învățătura duhovnicească, Ghedeon a ctitorit *Schitul Sihăstria Secului*, situat în vecinătatea mănăstirii sale de metanie. Lucrările de construcție au început pe când acesta era episcop la Huși, apoi le-a continuat și terminat de la episcopia Romanului¹⁷.

Într-o „*carte*” domnească, datată **28 septembrie 1741**, emisă de domnul Grigorie al II-lea Ghica (pe când domnea a doua oară), se menționează că: „*SIHĂSTRIA este făcută de Ghedeon Episcopul Romanului, la poiana lui Atanasie, unde sunt câțiva călugări*”¹⁸. Pomelnicul Mănăstirii Secu cuprinde următoarea mențiune, în dreptul numelui episcopului Ghedeon: „*Acesta este cel mai întâi ctitor al Sfintei Sihăstriei a Monăstirii Secului*”¹⁹.

Strădaniile sale ctitoricești dovedesc, așa cum apreciau: Pr. Prof. Mircea Păcurariu, Pr. Scarlat Porcescu, Alexandru Gonța, Ilie Gheorghiu ș.a., că episcopul Ghedeon era un „*călugăr cu viață îmbunătățită*”, un ierarh cultivat, un adevărat ctitor,

¹² *Ibidem*, p. 337.

¹³ *Ibidem*, p. 338.

¹⁴ *Ibidem*, p. 339.

¹⁵ Pr. Prof. dr. Mircea Păcurariu, *op. cit.*, p. 356. Melchisedec Ștefănescu, *Chronica Romanului...*, p. 339. Pr. Scarlat Porcescu, *Episcopia Romanului*, pp. 220 - 221.

¹⁶ Melchisedec Ștefănescu, *Chronica Romanului...*, p. 339. Pr. Scarlat Porcescu, *Episcopia Romanului...*, pp. 220 - 221.

¹⁷ Nicolae Stoicescu, *Repertoriul bibliografic al localităților și monumentelor medievale din Moldova*, București, 1974, Direcția Monumentelor Istorice din România, p. 753, vezi și nota 41. Constantin Bobulescu, *Sihăstria Secului și Sihla din județul Neamț*, în „Anuarul Liceului Petru Rareș - Piatra Neamț”, 1936 - 1940, pp. 108 - 120.

¹⁸ Pr. Scarlat Porcescu, *Episcopia Romanului...*, pp. 220 - 221.

¹⁹ *Ibidem*, p. 221, vezi nota 53.

care nu a uitat datoria față de mănăstirea de metanie, ctitorind un schit, asemeni lui Pahomie, episcopul Romanului (1707 - 1714), ctitorul Schitului Pocrov de lângă Mănăstirea Neamț²⁰.

Apreciind activitatea chiriahală a episcopului Ghedeon, domnitorul Grigore al II-lea Ghica, de comun acord cu mitropolitul Moldovei Antonie, a conferit acestuia dreptul de a purta la sfintele slujbe, atât în eparhia sa, cât și în capitală, „*pateriță*” (cârjă episcopală) *ferecată cu argint*, pe care însuși domnul i-a înmănat-o, împreună cu documentul însoțitor, la Hârlău, unde se afla temporar și unde episcopul a fost chemat special pentru a-l întâlni, în luna noiembrie 1739²¹.

Din cartea domnească, dată Episcopiei cu acest prilej, rezultă faptul că până la acea dată, episcopii de Roman, numai în eparhia lor, aveau dreptul de a purta *pateriță* cu argint, iar când se aflau în capitală, atât ei, cât și ceilalți ierarhi moldoveni, de la Rădăuți și Huși, purtau *paterițe* negre, fără a fi împodobite cu argint, rezervându-se această cinste doar mitropolitului țării. De asemenea vedem că ceilalți episcopi, nici în eparhiile lor nu aveau dreptul să poarte *paterițe* argintate²².

Reproducem în continuare întregul text al acestei cărți domnești, datat în luna noiembrie 1739:

*„Noi Grigorie Ghica Voevoda Bojiu milostivu gospodar zemli Moldavskoi. Iubit-am pururea a cerceta pentru toate dregătoriile acestei țări, precum bisericesti așa și politicești, și cele ce am cunoscut că se cade a se mai împodobi, n-am lăsat a fi lipsiți de cinstea lor. Precum și Episcopia Romanului, fiind mai veche și mai cinstită decât alte Episcopii ale acestei țări, al doilea scaun, după Mitropolitul țării, și având Episcopul obicei la Episcopia sa, a sluji sfânta liturghie cu mitra episcopescă, și a purta în eparhia sa, paterniță cu argint, care la scaunul Domniei în Iași, n-am avut obicei a purta acea paterniță, ci asemenea cu alți Episcopi, paterniță neagră, iar acum la veleat 7247 Noiembrie în (...) întâmplându-se a ne afla noi la Hârlău, au venit la împreunarea cinstit părintele și rugătoriul nostru sfinția sa Kyr Ghedeon Episcopul Romanului, cu acea paterniță ce o poartă de obicei la eparhia sa, și după starea acelu scaun cunoscut-am Domnia mea că se cuvine, și am mai adaos podoaba cinstitei acestei Episcopii dându-i însumi, cu mâna Domniei mele paternița cu cornurile și legăturile ferecate cu argint. Cu blagoslovenia sfinției sale prea cinstitul Mitropolitul țării noastre a Moldovei Kyr Antonie, cu care de acum înainte, Episcopii de Roman să fie volnici, și am dat acest al nostru domnesc testament să fie stătătoriu în veci la sfânta Episcopie, aceasta scriem; și s-au scris testamentul acesta aici în ținutul Hârlăului de Dimitrie Sturza logofăt la veleat 7247: Noiembrie, (subscris) Grigore Ghica Voevod.”*²³

Un important hrisov, emis de domnul Moldovei Constantin Mavrocordat, în anul 1742, la întocmirea și redactarea căruia va fi contribuit probabil și Episcopul

²⁰ Alexandru Gonța, *Un așezământ de cultură de la Alexandru Lăpușneanu pe Valea Secului, înainte de ctitoria lui Nestor Ureche: Schitul lui Zosin*, în „Mitropolia Moldovei și Sucevei”, nr. 9 - 12, 1962, pp. 694 - 712.

²¹ Pr. Scarlat Porcescu, *Episcopia Romanului*, p. 221, Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1992, p. 356.

²² Melchisedec Ștefănescu, *Chronica Romanului...*, p. 339.

²³ *Ibidem*, pp. 339 - 340.

Ghedeon al Romanului, cuprindea referiri legate de îndatoririle pe care le au clericii, dar și candidații la preoție.²⁴

Făcând un rezumat al acestui document, deosebit de prețios pentru noi, apreciem următoarele: domnul Constantin Mavrocordat a scutit, prin hrisov domnesc, tot clerul de dările către Stat, chemându-i pe toți slujitorii Bisericii să-și împlinească cu sfințenie misiunea.

Egumenilor li se impune datoria de a se îngriji de buna administrare gospodărească a mănăstirilor. Primirea unei persoane în călugărie să se facă prin cerere către mitropolit, care la rândul său va anunța Domnia, iar aceasta va scoate de la bir (taxe) persoana care cere călugăria, apoi se autorizează tunderea în monahism a candidatului în mănăstirea respectivă.

Preoții de mir să se prezinte la episcopul lor, iar timp de 40 de zile să facă practică la serviciile religioase, sau după caz, mai mult, sau mai puțin, după care vor fi examinați și cei găsiți vrednici, să aibă apreciere de preoți demni, iar cei neglijenți să se canonisească²⁵.

Candidații la preoție, mai întâi să se examineze dacă au pregătirea necesară, apoi să parcurgă treptat toate treptele: *citeț, ipodiacon, diacon*; iar de *preoție* să se învrednicească numai cei care au râvnă, cei demni de această chemare. *Hrisovul domnesc* a fost tipărit și difuzat în întreaga țară. În Arhiva Arhiepiscopiei Romanului se păstrează un exemplar, pe care îl reproducem în continuare, după textul publicat de episcopul Melchisedec²⁶: „*Ion Constantin Nicolae Voevod, din mila lui Dumnezeu Domn al țării Moldovei. Înștiințare dăm tuturor cui se cade a ști, de vreme ce cele sufletești, sunt mai de folos, acele după dreptate este ca de mai mult a se cinsti. Sfintele Mănăstiri și biserici fiind Dumnezeuiești locașuri, ceata preoțească din Dumnezeuiască rânduială, celor sfinte sunt slujitori, care învață pe oameni tainele credinței, și pentru mântuirea lor sunt rugători și mijlocitori la țara pravoslavnică, sub oblăduirea a domni creștini, prin puterea domnilor, a se păzi cu a lor căzută cinste, nu este peste putință, ca fiind apărați de lumeștile supărări, să aibă purtare de grijă, numai de orânduiala slujbei lor, și folosul sufletelor omenești și unele ca aceste sufletești lucruri, atâta sfintelor Mănăstiri, cât și oamenii bisericești nu numai preoți, ce încă și sfinții Arhieriei cu dăjdi fiind supărați, (dacă am văzut Domnia mea ne-am părut un lucru prea necuviincios, și mai vârtos nedrept că se dă o pricină de zăticnire slujbei Dumnezeuiești, care este păgubitoare, de sufletescul folos al obștei).*

Și aceasta cu dreptate aflând și răposatul fericitul întru pomenire, părintele nostru Nicolae Alexandru Voevod, dajdea Arhierieilor și a tuturor preoților, cu Hrisov i-au fost iertat, precum și Domnia mea la întâia Domnie, asemenea i-am fost miluit și eu Hrisov le-am întărit, de supărarea dăjdiei a fi mântuiți, și acum dară, din mila lui Dumnezeu fiind noi rânduși și cu a doua Domnie la oblăduirea scaunului Țării Moldovei, și aflând sfintele Mănăstiri, cum și ceata bisericească întru aceeași supărare.

Întâi, aceasta am cercetat și ca un lucru cel mai de folos și plăcut lui Dumnezeu, după evlavie ce am avut, am socotit împreună cu sfinția sa părintele mitropolitului țării

²⁴ *Ibidem*, pp. 340 - 342.

²⁵ *Ibidem*, p. 340.

²⁶ *Ibidem*, p. 341.

prea cinstit și duhovnicesc părinte și cu domnia lor mari boierii noștri, și gășind cu cale, am hotărât și cu hrisov am ridicat dăjdiile, atât a sfințelor Mănăstiri cât și sfinții Arhieriei, și toți preoții și diaconii, ca să petreacă necumpărați, ci dar de acum înainte ceata bisericească având numai de grija sfințelor biserici, să aibă a urma porunca sfintei pravile, și curați și fără prihană să petreacă, și cu tot felul de învățături împodobiiți, luminând vrednicia lor precum se cade, pentru că curați se cade a fi cei ce se apropie de cele prea curate, egumenii Mănăstirilor să poarte de grijă de economia lor, de sporul Mănăstirilor, de podoaba bisericii, călugări cine vor fi, afară de Mănăstire să nu șadă, a se călugări cineva, iar fără de știrea sfinției sale părintelui Mitropolit, să nu fie volnic, ci unul ca acela să vie la Sfinția sa părintele Mitropolitul, și sfinția sa ne va face știre nouă, ca să poruncim întâi să se scoată de la bir și apoi să se călugărească. Preoții să aibă datoria de a merge la Sfinția sa părintele Mitropolit, ca și ceilalți dintre alte eparhii, la sfințiile lor episcopii, ca să le dea sorocul până în 40 de zile, sau cum vor socoti fiecăruia după puțința lui, să învețe înțelesul tainei bisericești, care înțeles se cade a-l ști tot cinul preoțesc.

Și cei ce vor vrea să se preoțească, iarăși întâi să meargă la Sfinția sa părintele Mitropolitul și la Sfinții Arhieriei, să se ispitească și întâi să se facă țarcovinci și ipoddiacon, și diacon, apoi având râvnă de preoție, să se facă și preot. Și care se vor sili cu învățătura, făcându-se preoți iscușiți și cu totul vrednici, unii ca aceia vor avea și mai multă milă, iar cei care nu vor urma poruncii sfintei pravili, sau sfinților Arhieriei, și nu vor învăța înțelesul până la sorocul ce li se dă, se vor pedepsi cu biserica. Aceasta facem știre. Leat 7259”²⁷.

La **2 februarie 1742**, episcopul Ghedeon „se plânge” domnului Constantin Mavrocordat, de faptul că unii preoți din proprietatea Episcopiei, de la Averești și de la Muncel, din ținutul Romanului, au nemulțumiri cu răzeșii de la unele proprietăți bisericești. Domnul rânduiește pe medelnicerul Toader Cantacuzino și pe Mihalache Sturza biv-vel Clucer, ca să hotărască acele părți și „hotărătura să o treacă la protocol, după ce va da episcopului mărturie”²⁸.

La **20 aprilie 1743**, episcopul Ghedeon al Romanului, împreună cu mitropolitul Nichifor, cu episcopii Varlaam al Rădăuților și cu Theofil al Hușilor, participă la Divanul convocat de către Domnul Moldovei, cu ocazia vizitei Patriarhului Ierusalimului Partenie, prilej cu care s-a făcut un nou așezământ pentru mănăstirile închinat Sfântului Mormânt²⁹. Acesta este ultimul document în care apare numele acestui ierarh.

Păstoria episcopului Ghedeon s-a încheiat în a doua jumătate a anului 1743, fără a se cunoaște în ce împrejurări. S-a formulat ipoteza că ar fi trecut la cele veșnice, în timp ce se afla în scaunul episcopal de la Roman. Ceea ce este sigur, potrivit dorinței sale, a fost înmormântat la mănăstirea Secu, pe latura de nord a bisericii, alături de alți ierarhi cu metania de aici³⁰. Piatra sa funerară a fost deteriorată de intemperiiile vremii, iar pe zidul bisericii a fost consemnat numele său, „*Arhiepiscolul Ghedeon*”, cu caractere chilice, amintind trecătorilor despre locul său de veci.

²⁷ *Ibidem*, pp. 341 - 342.

²⁸ *Ibidem*, p. 342.

²⁹ Melchisedec Ștefănescu, *Chronica Romanului...*, p. 342. Vezi și *URICARIUL*, Iași, 1871, pp. 65 - 66.

³⁰ Pr. Scarlat Porcescu, *Episcopia Romanului*, p. 222.

În loc de concluzii

În colecția de artă bisericească a Centrului Eparhial de la Roman, se păstrează o pateriță (carjă arhierescă), ce a aparținut episcopului Ghedeon, având următoarea inscripție: „*Această pateriță au făcut-o smeritul Ghedeon episcopul Romanului în zilele Măriei sale prea Înălțatului Domn Grigore Ghica voievod purtînd cîrma păstoriei sfinția sa chir NICHIFOR mitropolit, anul 1740, luna iunie*”.

Este chiar distincția despre care s-a făcut vorbire anterior, paterița primită de Ghedeon, împreună cu documentul din luna noiembrie 1739, atunci când domnul Moldovei și mitropolitul i-au conferit acestuia dreptul de a purta pateriță ferecată în argint și în eparhia sa și în capitala țării. Această demnitate, primită pentru prima dată în istoria Episcopiei Romanului de către acest episcop, este o recunoaștere și o răsplată a meritelor și ostanelilor sale, confirmând astfel respectul de care se bucura în epoca sa, înaltașătorul Episcopiei Romanului.

Aducerea episcopului Ghedeon „*în lumina făcliilor de pomenire*” este un act de prețuire și recunoștință a posterității, apreciind totodată faptul că obștea mănăstirii Secu păstrează vie memoria unuia dintre marii oameni ai Bisericii, un fiu duhovnicesc al ei, un om cu un statut aparte, care se dovedește a fi tot mai important, pe măsura cercetării lui.

Planșe

Fig. 1. - Pateriță (cârjă arhierescă), din colecția eparhială de la Roman, care a aparținut episcopului Ghedeon, cu următoarea inscripție: „*Aceasta pateriță au făcut-o smeritul Ghedeon episcopul Romanului în zilele Măriei sale prea Înălțatului Domn Grigore Ghica voievod purtînd cîrma păstoriei sfinția sa chir NICHIFOR mitropolit, anul 1740, luna iunie*”.

Fig. 2. - Biserica cu hramul "Tăierea Capului Sf.Ioan Botezătorul", Mănăstirea Secu. Vedere pe latura de nord, unde se află mormântul episcopului Ghedeon

Fig. 3 - Inscripția cu litere chirilice de pe peretele nordic al bisericii, care indică locul mormântului episcopului Ghedeon

**Fig. 4. - Biserica cu hramul „Tăierea Capului Sf. Ioan Botezătorul”,
Mănăstirea Secu. Vedere generală.**